



**" OPAVICE "R" - CHOMÝŽ HR. ZNAK 96/1, KM 4,750 "**

**OBJEDNATEL:**

**Povodí Odry, státní podnik**

Varenská 3101/49, Moravská Ostrava

Doručovací číslo: 701 26

702 00 Ostrava

**ZHOTOVITEL:**

**Doc. RNDr. Bohumír LOJKÁSEK, CSc.**

**739 14 Ostravice 257**

**Srpen 2023**

## Úvod

Biologický průzkum zájmového úseku Opavice byl proveden na základě písemného požadavku objednatele č. OV2123/0217 ze dne 9. 8. 2023.

Cílem průzkumu bylo zjistit druhové složení živočichů, kteří jsou svým výskytem nebo potravně vázáni na vodní prostředí koryta v zájmovém profilu a posoudit možný dopad záměru na dotčenou biocenózu, zejména na chráněné zájmy ochrany přírody

### 1. Umístění a celkový popis stavby, její rozsah, návrh řešení

Jedná se o stabilizační spádový objekt na soustavě upraveném úseku hraničního toku Opavice v zastavěné části města Krnov, část Chomýž (TPE00050), nad pravostranným přítokem DVT Hůrka.

Tento objekt vznikl úpravou původního betonového stabilizačního stupně s kamenným obkladem v rámci likvidace povodňových škod 1997.

V současnosti došlo k rozplavení a devastaci obkladu přelivné plochy a tělesa spádového objektu a zanesení vývaru štěrkovými nánosy.

Opravou by mělo dojít k očištění tělesa stupně a doplnění a řádnému spojení v současnosti narušeného opevnění, tedy jednotlivých kamenů se základovou konstrukcí, což by mělo zajistit technické řešení s použitím opracovaných kamenů a kamenorezů kotvených na trn s chemickou kotvou.

Přístup do prostoru stavby bude sjezdem z pravého (českého) břehu pod samotný stupeň s tím, že pro zhodnocení a umožnění případné opravy vývažíště budou odstraněny z vývaru štěrkové nánosy, které budou využity k vybudování dočasného pojízdného pruhu v patě pravého břehu tak, aby se omezil přímý pohyb kráčivé techniky a pracovníků v samotném korytě. Práce se předpokládají soustředit bodově do prostoru spádového objektu a jeho vývaru, stavbou a pracemi by neměly být dále narušeny již stávající a stabilizované štěrkové lavice ani dno toku nad ani pod stabilizační objektem.

### 2. Aktuální stanovištní podmínky

Zájmový úsek, v němž se nachází zájmový objekt je morfologicky pestrý, přestože byl na pravém břehu souvisle upraven kamennou rovinou. Aktuálně je upravené koryto v pokročilém stupni renaturalizace.

Šířka smáčené části koryta je proměnlivá a v době průzkumu se pohybovala od 4 do 8 m. Rovněž hloubka vody je přirozeně proměnlivá. V horní a střední části je hlavní proudnice vedena podél pravého břehu a výška vodního se v daném úseku pohybuje v rozmezí 0,1- 0,3 m, v prostoru vývaru až 0,8 m. Dnový substrát je zrnitostně přirozeně proměnlivý v převažujícím

rozsahu hodnot 0,05 - 0,3 m. Levobřežní niva má přírodě blízký charakter a vysokou úkrytovou kapacitu v doprovodném porostu biologicky cenných autochtonních dřevin.

Úkrytová kapacita vodního prostředí toku je průměrně vysoká. Pravý břeh je vyjma horní části bez doprovodného porostu dřevin a navazuje na místní komunikaci a oplocené pozemky. Jakost vody lze na základě vyskytujících se bezobratlých a ryb hodnotit jako dobrou.

### **Územní systém ekologické stability**

Zájmový úsek Opavice není součástí zvláště chráněného území, ani na něj přirozeně nenavazuje. Přirozenou roli plnohodnotného biokoridoru ve vodním prostředí plní podélný profil zájmového úseku pouze poproudově.

V terestrické části je ekologická role břehů koryta a navazující nivy plně zachována. S ohledem na skutečnost, že v řece dochází k přirozenému rozmnožování více původních druhů ryb, je možné konstatovat, že ekologická funkce Opavice jako liniového biocentra je ve vodním prostředí plně zachována.

### **3. Metodika**

Průzkum vodního prostředí byl proveden elektrolovem v celém zájmovém úseku. V době terénního šetření byl průměrný průtok vody bez zákalu, což bylo předpokladem ke snadné identifikaci vodních organismů. Zvláštní pozornost byla věnována výskytu raka říčního, který by po provedení elektrolovu vyhledáván pohmatem v potenciálních úkrytech. V průběhu průzkumu byla věnována pozornost terestrické části dotčeného profilu ve vztahu k hnízdním možnostem zvláště chráněných druhů ptáků a výskytu pobytových znaků zvláště chráněných druhů savců vázaných na vodní toky.

### **4. Výsledky průzkumu**

#### **Raci**

V zájmovém úseku nebyl průzkumem zjištěn výskyt raka říčního (*Astacus astacus*) a ni jiných raků. Tato skutečnost však v daném případě zcela nevylučuje možnost jeho tamního výskytu. Důvodem je fakt, že autor posouzení přítomnosti raka říčního v Opavici zjistil osobně v minulosti v obci Chomýž cca v km 11 a z dalších nepublikovaných údajů (Řuriš 2004, ústní sdělení) byl rak v minulosti zjištěn nacházel průběžně od Města Albrechtice až po soutok s řekou Opavou.

#### **Mihulovci a ryby**

Během terénního šetření nebyla přítomnost mihulí zjištěna. Současně bylo potvrzeno, že zájmový úsek Opavice je obýván společenstvem čtyř druhů ryb.

Jedná se konkrétně o druhy pstruh obecný (*Salmo trutta*), který byl v době průzkumu zastoupen pouze několika juvenilními a subadultními jedinci ve věku 1+–2+, mřenka mramorovaná

(*Barbatula barbatula*), která je v zájmovém úseku zastoupena věkově vyváženou, avšak málo početnou populací.

Nejpočetnějším druhem ryby byla **střevle potoční** (*Phoxinus phoxinus*), která je v zájmovém úseku Opavice zastoupena rovněž přirozeně strukturovanou, avšak relativně málo početnou populací, která byla v daném případě soustředěna přímo pře koncem vývaru kde voda přechází do mělkého podjezí.

Společně se střevlí byl v dané lokalitě potvrzen výskyt hrouzka obecného (*Gobio gobio*) a to v počtu 5 subadultních jedinců.

### **Obojživelníci**

V době průzkumu nebyl v prostoru stupně a bezprostředně navazujícím korytě a jeho březích zjištěn výskyt obojživelníků. Uvedené zjištění není překvapivé, neboť typ vodního prostředí jejich nárokům na dlouhodobý pobyt a jejich rozmnožování neskýtá vhodné podmínky. Je však velmi pravděpodobné že skokan hnědý (*Rana temporaria*), jako nejpravděpodobněji přítomný druh v levobřežní nivě navazující na koryto nadjezí, využívá vlhkou terestrickou část koryta jako přirozené refugium v době letního období s vysokým úhrnem teplot.

### **Plazi**

V době průzkumu nebyl v korytě a jeho bezprostředním okolí zjištěn výskyt plazů. Současně však podobně jako u obojživelníků platí, že užovka obojková (*Natrix natrix*), jako nejpravděpodobněji přítomný druh v levobřežní nivě, využívá zastíněnou a vlhkou terestrickou část koryta jako přirozené refugium a loviště v době letního období.

### **Ptáci**

V zájmovém úseku se nenachází vhodné hnízdní podmínky pro zvláště chráněné druhy ptáků vodních koryt. Příslušný úsek Opavice však může být příležitostným lovištěm ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) s ohledem na potravní nabídku ryb o vyhovující velikosti (do 100 mm). V době průzkumu byl přímo v lokalitě pozorován konipas bílý (*Motacilla alba*), dva jedinci kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) a při přeletu byl pozorován holub hřivnák (*Columba palumbus*).

### **Savci**

Na pravém křídle stupně byl zjištěn čerstvý trus vydry říční (*Lutra lutra*), která zájmový úsek využívá pravděpodobně jako loviště. Přírodní podmínky okolí zájmové lokality, zejména její přehlednost a blízkost frekventované komunikace, však neskýtají vydře vhodné podmínky pro stavbu trvalých ani dočasných úkrytů. Jiné druhy savců nebyly potvrzeny přímým pozorováním ani zjištěním jejich pobytových znaků



Z výsledků zoologického průzkumu přítomnosti raka říčního a na vodu vázaných obratlovců vyplynulo, že zájmový úsek Opavice je v současnosti prokazatelně trvale osídlen populacemi dvou zvláště chráněných druhů fauny, a to střevle potoční a vydry říční.

Nelze vyloučit, že v zájmovém úseku se vyskytují jedinci raka říčního, ač jejich výskyt nebyl provedeným průzkumem potvrzen. Pro objektivitu sdělení je však třeba dodat, že při jednorázovém průzkumu lokality nemusí být přítomnost ojediněle žijících jedinců raka potvrzena, neboť raci často opouštějí své trvalé úkryty až po osušení vody. Současně však platí, že i podmínky v prostoru vývaru, zejména absence vhodných stabilních úkrytů, jejich dlouhodobý výskyt prakticky vylučuje.

### **5. Předpokládané vlivy záměru na chráněné zájmy**

Z poskytnutých informací investora, posouzení přírodních poměrů na místě samém a výsledků aktuálně provedených průzkumů, je zřejmé, že připravovaný záměr zasáhne podélný profil toku prakticky bodově, a to pouze v místě spádového objektu s vývarem.

Je zřejmé, že práce v korytě pomocí bagru, zde při odtěžování sedimentů z vývaru, je bezprostředním ohrožením pro tam žijící ryby. Ohrožení se týká zejména druhů, které při vyrušení hledají úkryt pod blízkými kameny. V daném případě jde zejména o benticky žijící mřenku mramorovanou.

Posuzovaný záměr opravy přelivné hrany a vývaru stupně lze hodnotit z hlediska biologického jako nevýznamné a indiferentní, které jedince, lokální populace a aktuální stav biotopu výskytu zvláště chráněných druhů nezhoršuje, ale ani pozitivně nemění.

Práce ve vývaru v rámci těžby sedimentů nesporně způsobí pod dolní hranicí pracoviště zákal, který však v daném, relativně širokém korytě nemůže způsobit přímé fyzické ohrožení juvenilních jedinců vyskytujících se ryb. Důvodem je skutečnost, že široké koryto vždy poskytuje habituální podmínky, v nichž intenzita zákalu při těžbě usazených a omývaných šterkových sedimentů, není masivní a bude pravděpodobně nižší než při přirozených přívalech vody po frontálních srážkách.

### **6. Návrh opatření k minimalizaci negativních vlivů na zájmy ochrany přírody**

#### ***Termín provádění prací***

Vzhledem k charakteru předpokládaných stavebních prací a ke skutečnosti, že v zájmové lokalitě a jejím okolí žije trvale zvláště chráněný druh střevle potoční, bude nutné, aby zahájení prací ve vodním prostředí bylo provedeno mimo období jejího rozmnožování a raných stádií ontogenetického vývoje, nejlépe v termínu od 1. 8. do 15. 4., kdy se ve vodě vyskytují už jedinci, kteří jsou slovitelní při záchranném odlovu ryb, nebo jsou lokalitu potenciálního ohrožení schopni

rychle opustit a vyhledat náhradní dočasný biotop k nerušenému přežití lokálně nepříznivých podmínek.

### ***Další opatření***

S ohledem na výsledky průzkumu bude nutné zabezpečit provedení standardního záchranného odlovu ryb před případným vjezdem techniky do vodního toku. Lze sice důvodně očekávat, že záchranný odlov bude mít v dané lokalitě relativně malý efekt, neboť nezajímavý prostor bude rybami v krátké době po odlovu znovu osídlen.

Z hlediska ochrany ryb by se dalo považovat za optimální provedení úprav přelivné hrany a prostoru vývaru stupně na sucho, při převádění vody přes pracoviště mobilním potrubím.

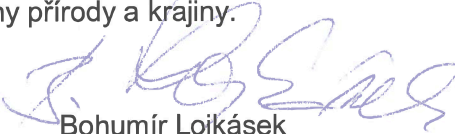
### **7. Závěr**

Z výsledků terénního průzkumu vyplývá, že posuzovaný záměr se lokálně dotkne vodního prostředí s prokázaným výskytem zvláště chráněných obratlovců střevle potoční a vydry říční, z nichž přímo a trvale v zájmové lokalitě žije pouze střevle potoční. Je proto nutné, aby pro tento druh investor požádal o výjimku podle zákona č.114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů uvedených v ust. § 50 odst. 1 a 2, a to ze zákazu chytat, zraňovat, usmrcovat a poškozovat její biotop. Výjimka by se podle kvalifikovaného odhadu mohla týkat přibližně nižších stovek jedinců, a to maximálně 500 ks. V případě vydry lze významný dopad na její jedince a biotop prakticky vyloučit, a o výjimku proto není nutné žádat.

Z důvodů předběžné opatrnosti doporučuji požádat o výjimku i v případě raka říčního, a to ze zákazu chytat, zraňovat, usmrcovat jeho jedince a poškozovat jejich biotop. Výjimka by se měla týkat maximálně 10 jedinců

Závěrem lze, z hlediska možného dopadu realizace posuzovaného záměru na chráněné zájmy ochrany přírody, jednoznačně konstatovat, že z pohledu biologického jde o záměr akceptovatelný, který nezmění ekologicko-stabilizační funkci vodního toku a při respektování doporučených opatření nebude v konfliktu s chráněnými zájmy ochrany přírody a krajiny.

V Ostravici 17. 8. 2023



Bohumír Lojkásek

Doc. RNDr. Bohumír LOJKÁSEK, CSc.  
vodní ekosystémy  
zoologie obratlovců, ichtyologie  
Korunní 74  
709 00 Ostrava - Mariánské Hory  
IČO: 64982050